

SAIDA ZUNNUNOVA SHE'RIYATIDA MUHABBAT VA SADOQAT TALQINI

Eshnayeve Feruza Qarshiyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti
akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

e-mail: eshnayevef@gmail.com

tel.raqami: +998906002487

Annotatsiya: mazkur maqolada o'zbek adabiyotining iste'dodli vakilasi Saida Zunnunova she'riyatida muhabbat va sadoqat mavzusining badiiy talqini keng tahlil qilinadi. Shoiraning lirik merosida insoniy tuyg'ular, ayol qalbining nozik kechinmalari, vafodorlik, sabr-toqat va ma'naviy poklik g'oyalari qanday poetik vositalar orqali ifodalangani yoritiladi. Maqolada Zunnunova she'riyatining g'oyaviy yo'nalishi, obrazlar tizimi, uslubiy xususiyatlari hamda o'zbek ayolining ruhiy qiyofasi talqini ilmiy-nazariy asosda tahlil etiladi. Shuningdek, muhabbat va sadoqat tushunchalarining shoira ijodidagi badiiy-falsafiy mazmuni ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Saida Zunnunova, muhabbat, sadoqat, lirika, ayol obrazi, poetik tasvir, vafodorlik, ma'naviyat, o'zbek she'riyati, badiiy talqin.

XX asr o'zbek adabiyoti taraqqiyotida ayol shoiralarning o'rni alohida ahamiyat kasb etadi. Bu davr she'riyatida ayol qalbi, uning ruhiy dunyosi, muhabbat va sadoqat haqidagi qarashlari yangi badiiy talqinlarda namoyon bo'ldi. Saida Zunnunova ana shunday ijodkorlardan biri bo'lib, u o'z she'rlari orqali insoniy tuyg'ularni samimiy va ta'sirchan ifodalashga muvaffaq bo'ldi.

Shoiraning ijodida muhabbat va sadoqat mavzusi markaziy o'rin tutadi. U muhabbatni shunchaki romantik his-tuyg'u sifatida emas, balki insonni komillikka yetaklovchi ma'naviy kuch sifatida talqin etadi. Sadoqat esa uning she'riyatida insoniylikning oliy mezoni, muhabbatning mustahkam asosi sifatida gavdalanadi.

Saida Zunnunova ijodining umumiy yo‘nalishi. Saida Zunnunova 1926-yilda Andijon viloyatida tug‘ilgan. U yoshligidan she‘riyatga qiziqib, erta ijod qila boshlagan. Shoiraning ilk she‘rlari matbuot sahifalarida e‘lon qilinib, adabiy jamoatchilik e‘tiborini tortgan. Uning ijodi asosan lirika yo‘nalishida bo‘lib, unda inson qalbining nozik jihatlari, ayol ruhiyati, muhabbat va sadoqat, Vatanga mehr, hayot go‘zalligi kabi mavzular yetakchilik qiladi. Zunnunova she‘riyati o‘zining samimiyligi, tabiiyligi va hayotiyliigi bilan ajralib turadi. Shoir, ayniqsa, ayol qalbini tasvirlashda o‘ziga xos poetik uslub yaratdi. Uning lirik qahramoni ichki kechinmalarini ochiq, rostgo‘y va samimiy tarzda ifodalaydi. Bu esa muhabbat va sadoqat mavzusining yanada ta’sirchan chiqishiga xizmat qiladi.

Muhabbat talqini: ruhiy poklik va ma’naviy yuksaklik timsoli. Saida Zunnunova she‘riyatida muhabbat – inson qalbining eng go‘zal va pok tuyg‘usi sifatida tasvirlanadi. Shoir muhabbatni hayot mazmuni, insonni yashashga undovchi kuch deb biladi. Uning talqinida muhabbat shaxsiy manfaat yoki vaqtinchalik his emas, balki fidoyilik va sadoqat bilan uyg‘unlashgan yuksak ma’naviy qadriyatdir. Shoir muhabbatni ko‘pincha tabiat obrazlari orqali ifodalaydi. Bahor, gullar, oftob, osmon, yulduz kabi timsollar muhabbatning go‘zalligi va pokligini aks ettiradi. Bu tasvirlar she‘rga lirizm va estetik joziba bag‘ishlaydi. Zunnunova muhabbatni iztirob va quvonch uyg‘unligida tasvirlaydi. Chunki chin muhabbat har doim sinovlar bilan birga keladi. Shoir lirik qahramonining kutish, sog‘inish, ishonch va umid tuyg‘ularini chuqur psixologik tasvirlar orqali ochib beradi. Muhabbat uning she‘rlarida insonni komillikka yetaklovchi kuch sifatida namoyon bo‘ladi. Shoir muhabbat orqali inson qalbini poklash, uni ezgulikka yo‘naltirish g‘oyasini ilgari suradi.

Sadoqat talqini: matonat va vafodorlik ifodasi. Saida Zunnunova ijodida sadoqat muhabbatning ajralmas qismi sifatida talqin qilinadi. Shoir uchun sadoqat – bu nafaqat sevgiga, balki hayotga, insoniy qadriyatlarga, Vatanga bo‘lgan vafodorlikdir. Shoiraning lirik qahramoni ko‘pincha sabrli, matonatli va vafodor ayol obrazida gavdalanadi. U muhabbat yo‘lida qiyinchiliklarga bardosh beradi, sinovlarga taslim bo‘lmaydi. Bu obraz orqali shoir o‘zbek ayolining ruhiy kuchini, ichki matonatini ulug‘laydi. Sadoqat

tushunchasi shoira she'rlarida chuqur ma'naviy mazmun kasb etadi. U insonning so'zida turishi, va'daga sodiq bo'lishi, qalb pokligini saqlashi bilan bog'liq holda talqin etiladi. Shuningdek, sadoqat mavzusi Vatanga muhabbat bilan ham uyg'unlashadi. Shoira insonning o'z yurtiga, xalqiga, qadriyatlariga sodiq bo'lishini yuksak fazilat deb biladi.

Ayol qalbi tasviri va ruhiy kechinmalar .Saida Zunnunova she'riyatining eng muhim jihatlaridan biri – ayol qalbining chuqur va nozik tasviridir. Uning lirik qahramoni ko'pincha muhabbatga sodiq, oriyatli, o'z tuyg'ularini qadrlaydigan ayol sifatida namoyon bo'ladi. Shoira ayolning ichki monologi, ruhiy iztirobi, quvonchi va armonini tabiiy va ta'sirchan ifodalaydi. Bu tasvirlar orqali ayol obrazi nafaqat sevgilisi kutayotgan yor, balki mustaqil fikrlovchi, ma'naviy yetuk shaxs sifatida gavdalanadi. Zunnunova she'rlarida ayol muhabbati passiv emas, balki faol, sabrli va matonatli xarakterga ega. Bu esa shoira ijodining g'oyaviy yangiligi va badiiy qimmatini oshiradi.

Badiiy mahorat va uslub xususiyatlari. Saida Zunnunova she'rlari sodda va ravon tili bilan ajralib turadi. U murakkab iboralardan ko'ra, samimiy va hayotiy ifodalarni afzal ko'radi. Shoira tashbeh, istiora, epitet, takror kabi badiiy vositalardan o'rinli foydalanadi. Lirik qahramonning ichki kechinmalari monolog shaklida berilishi she'rlarning psixologik chuqurligini oshiradi. Uning she'rlarida ohangdorlik va musiqiylik kuchli seziladi. Shoiraning uslubida ortiqcha dabdaba yo'q; aksincha, tabiiylik va ichki samimiyat ustuvor. Bu esa uning muhabbat va sadoqat haqidagi she'rlarini kitobxon qalbiga yaqinlashtiradi.

Saida Zunnunova she'riyatida muhabbat va sadoqat inson hayotining yuksak ma'naviy qadriyatlari sifatida talqin etiladi. Shoira muhabbatni qalb pokligi, ezgulik va komillik timsoli sifatida ko'rsatadi. Sadoqat esa uning ijodida insoniylikning asosiy mezoni, muhabbatning mustahkam tayanchi sifatida namoyon bo'ladi. Zunnunova o'z she'rlari orqali ayol qalbining nozik va teran kechinmalarini badiiy jihatdan mukammal ifodalab, o'zbek lirikasiga katta hissa qo'shdi. Uning ijodi bugungi kunda ham ma'naviy qadriyatlarni ulug'lash, chin muhabbat va sadoqatni qadrlash g'oyalarini targ'ib etishda muhim ahamiyatga ega. Shoiraning boy lirik merosi o'zbek adabiyotida munosib o'rin egallaydi va kelajak avlod uchun ham ruhiy-ma'naviy manba bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Zunnunova S. **Tanlangan asarlar.** – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 1986.
2. Karimov N. **XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi.** – Toshkent: O‘qituvchi, 1999.
3. Qosimov B. **O‘zbek adabiyoti tarixi.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2004.
4. Mirvaliyev S. **O‘zbek adiblari.** – Toshkent: Fan, 2000.
5. Normatov U. **Istiqlol davri o‘zbek adabiyoti.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2010.